

KOLOTOČ

ANTOLÓGIA TEXTOV
PRE DETI A MLÁDEŽ

KOLOTOČ

ANTOLÓGIA TEXTOV
PRE DETI A MLÁDEŽ

**ZELENÝ[®]
KOCÚR**

2024

Financované zo zdrojov Európskej únie. Názory a tvrdenia v tejto knihe odzrkadľujú postoje autorov a autoriek a nemusia byť zhodné s oficiálnymi stanoviskami Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru (EACEA). Za autorské názory a postoje nenesie zodpovednosť EACEA ani Európska únia.

Texty ©

Jana Bodnárová, Silvia Demovičová, Zuza Ferenczová, Paulína Feriancová, Andrea Gregušová, Marek Hudec, Barbora Kardošová, Hana Naglik, Juraj Raýman, Juraj Šebesta, Veronika Gertheis, Zsolt Győrei, Bálint Halász, Letti Kátai, János Lackfi, Nóra Majoros, Ágnes Mészöly, Réka Zsuzsanna Simon, Anna Somfai, Anna Szabó T., Cristina Centea, Oana Gheorghîță, Liviu Chifane, Dorothea Ko., Oana Paler, Claudia Elena Peter, Cornel George Popa, Ion Andrei Puican, Bogdan Cristian Tudose, Călin Torsan

Ilustrácie ©

Žaneta Aradská, Nikola Aronová, Zuzana Bartová, Veronika Pažická, Paulína Pokryvková, Ira Shlyakhta, Simona Streberová, Zuzana Šebelová, Lenka Šturmankinová, Oľga Trojaková, Zsófi Almás, Lotte Budai, Eszter Godina, Zsuzsanna Iván, Juli Jásdi, Sári Kenyeres, Fruzsí Khor, Réka Korcsog, Rebeka Póth, Zsófi Szabó, Alexandra Ciocan, Rucsandra Enache, Oana Hajos, Adela Holdon, Emese Medvés, Diana Popescu, Ioana Sabău, Elena Șteică, Maria Tender, Iulia Cristina Tudosi

Preklad © Lenka Nagyová a Jana Páleníková, 2024

Slovenské vydanie © Vydavateľstvo Zelený Kocúr s.r.o., 2024

Zodpovedná redaktorka: Eva Andrejčáková

Jazyková korektúra: Darina Kližanová

Layout: Julianna Imola Szabó

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-69010-21-5

EAN 9788069010215

Kolotoč

3 KRAJINY – 30 POVIEDOK – 30 ILUSTRÁCIÍ – 30 PREKLADOV

Antológia Kolotoč vznikla vďaka spoločnému tvorivému úsiliu: do projektu európskej spolupráce TIME Together in the Middle of Europe sa zapojili tri vydavateľstvá detských kníh: CERKABELLA z Maďarska, EDITURA CASA z Rumunska a ZELENÝ KOCÚR zo Slovenska. Na výberovom procese a jeho výsledku sa v každej z troch krajín podieľala vybraná trojčlenná porota, knižná redakcia, 10 spisovateľských a 10 ilustrátorských osobností, prekladatelia a prekladateľky, partnerské inštitúcie aj herci a herečky.

Kolotoč predstavuje myšlienku spolupatričnosti, spolupráce a jeho ambíciou je sprostredkovať oslobodzujúci pocit radosti z toho, ako sa vieme jeden na druhého napojiť a zladíť sa v spoločnom rytme.

Čitateľská verejnosť drží v rukách bohato ilustrovanú knihu poviedok pre deti a tínedžerov, ktorá vychádza naraz v piatich rôznych jazykoch (okrem slovenčiny, maďarčiny a rumunčiny aj v nemčine a v angličtine), ako aj v audioformáte a zároveň v podobe e-knihy. Súčasťou prezentácie tejto publikácie je putovná výstava.

Ďakujeme odborným porotám a partnerským organizáciám za ich prácu pri posudzovaní textov a ilustrácií a pri prípravách sprievodných podujatí.

MAĎARSKO

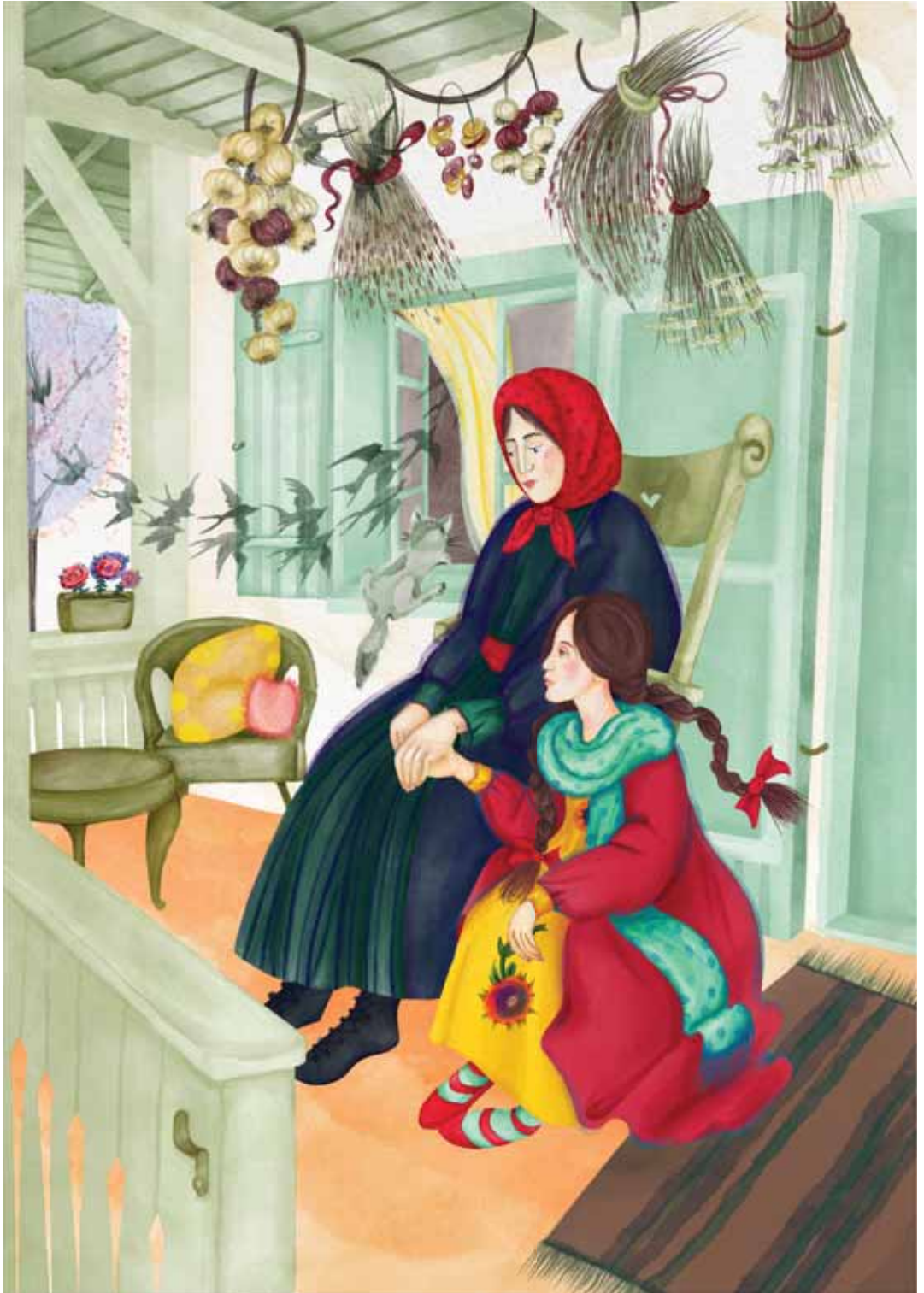
Andrea Csörgei, Zoltán Hermann, József Lapis, Evelin Márton, Erika Pauer,
Základná škola Templomdombi v Szentendre
Tibor Kárpáti, Barbara Nagy, Emese Révész, Kinga Rofusz, Mari Takács

RUMUNSKO

Sînziana Popescu, Mircea Pricăjan, Bianca Mereuță, Colegiul Național
„Mihai Eminescu” Oradea, Colegiul Național „Emanuil Gojdu” Oradea
Cristiana Radu, Andreea-Anamaria Meza, Elena Corina Andor, Ramona
Novicov, Nicolaie Ardelean

SLOVENSKO

Eva Andrejčáková, Lucia Molnár Satinská, Vlado Janček a žiacka porota (ZŠ Pusté
Sady a ZŠ s MŠ Dvorníky a pani učiteľka Ivana Zacharová)
Hana Križanová, Kristína Soboň, Peter Michalík
Slovenské literárne centrum

MARIA TENDER

ANNA SZABÓ T.

Veľký kolotoč

– Stará mama, zle je, – pribehla Lili do záhrady.

Stará mama práve zvesila zo stromu krmidlo pre vtáčiky, na jar ho už nebude treba.

– Čo sa stalo, Lili? Prečo si taká smutná?

– Hana nechce so mnou tancovať. Vyhodila ma z našej izby, kričí, že chce byť sama, nechce sa so mnou rozprávať.

– Nebuď smutná, – položila stará mama krmidlo na zem a pohladkala Lili po hlave. – Hana má štrnásť, cíti sa, akoby ju svet odvrhol, a je veľmi nahnevaná. Nechápe, čo sa to s ňou deje. Akoby v nej zúrila búrka, nedokáže sa ničoho zachytiť.

– Prečo ma nechytí za ruku? Vždy sme spolu ráno skákali!

– Teraz by vedela tancovať iba nahnevaná. Naozaj bude lepšie, ak ju necháš na pokoji.

– Ako by som ju mohla utešiť?

– Nevie... – Stará mama sa bezradne rozhládla, no náhle sa jej tvár opäť vyjasnila:

– Pozri! Tu je prvá včielka! Už priniesla aj peľ!

A naozaj: na konár jablone v rozpuku si sadla včela, na nôžkach jej svietili žlté hrudky peľu. Lili sa k nej sklonila a začala sa jej prihovárať:

– Nebuď smutná, maličká, som tu, budem na teba dávať pozor.

– Nie je sama, – usmiala sa stará mama. – Hneď sa vráti domov, do úľa, tam ju čakajú mnohé ďalšie. Ona je prvá z poslov. Vedela si, že bude pre ostatné tancovať?

– Tancovať? S kým?

– Sama, no všetky ju budú nasledovať. Bude sa točiť dokola, tancom nakreslí mapu, všetkým ukáže, čo nazbierala. Ostatné včely tak budú vedieť, že sa môžu vydať za nektárom. Takto vyzerá tanec včiel, sleduj! – a stará mama predviedla vnučke včelí valčík. Lili sa smiala a včela vystrašene odletela.

Nečakané radovánky vylákali spod kríkov aj mačku Micu. Keď sa stará mama konečne zastavila, Mica sa jej začala obtierať a motať okolo nôh, pradúc si žiadala raňajky.

– Aj ona tancuje! – vykrikla Lili. – A ešte k tomu spieva!

– Mám zatancovať aj mačací tanec? – ponúkla sa stará mama a hneď začala, no vedela napodobniť len to obtieranie, pradenie jej nijakovsky nešlo, na čo sa obe tak rozosmiali, až krdel' sýkoriek, čo zo susednej záhrady sledoval, ako zo stromu zmizlo krmidlo, urazene odletel.

– Ja viem aj hniezdiaci tanec!“ skríkla Lili. – Keď si sýkorka dokončí domček, takto sa v ňom zahniezdi, pozri! – a vyskočila starej mame do lona, kde sa začala hniezdiť. Keď mačka Mica vystrúhala žiarlivú grimasu, smiali sa ešte väčšmi. Ľahli si na chrbát do trávy a váľali sa hore-dolu. Mica odvrátila hlavu a so vztýčeným chvostom pomaly odkráčala k domu. To ich ešte viac rozbláznilo, zavýjali a chechtali sa, až sa zadúšali, vo vnútri ich štekľila veselá jarná nálada.

Prestali, až keď ich bolel bok. Vtedy pocítili, aká studená je zem, chladila ich ešte aj cez kabát. Rýchlo vstali a oprášili sa.

– Je mi zima, poďme dnu, – prosila Lili. – Dvíha sa vietor!

Po ceste za Micou sa konáre okolo nich začali knísať, pri záhradnom jazierku zašušťali bambusy. Stará mama zastala, usmiala sa, začala čosi šepotať a ohýbať sa na všetky strany.

– Bambusový tanec, jasné, – usmiala sa aj Lili. – No musí ho robiť veľa ľudí, inak nevyznie, ako má. Jeden bambus veľkú parádu nevyčarí.

– Bambusový tanec... ľahké bambusy, čo cvičia tajči... – zamyslela sa stará mama a zmenila pohyby na plynulé a pomalé. Zmĺkla, zvažnela. Obradne mávala rukami a ohýbala sa, ako sa to učila na kurze tajči.

– Aké je to pekné, – vzdychla si Lili. Neprekvapila sa, lebo už videla starú mamu hýbať sa s ostatnými v parku, no nikdy by si neuvedomila, že starší ľudia môžu spolu pôsobiť ako les bambusov, tancujúci vo vetre. Ani sa nepokúšala napodobniť ich: vedela, že sa musí ešte veľa učiť.

Stará mama zakončila cvičenie elegantným pohybom a povedala:

– Keby Hana znovu tancovala, nebola by taká smutná. Opäť by sa naladila na svet.

– Ja tento tanec poznám, – vyhlásila Lili.

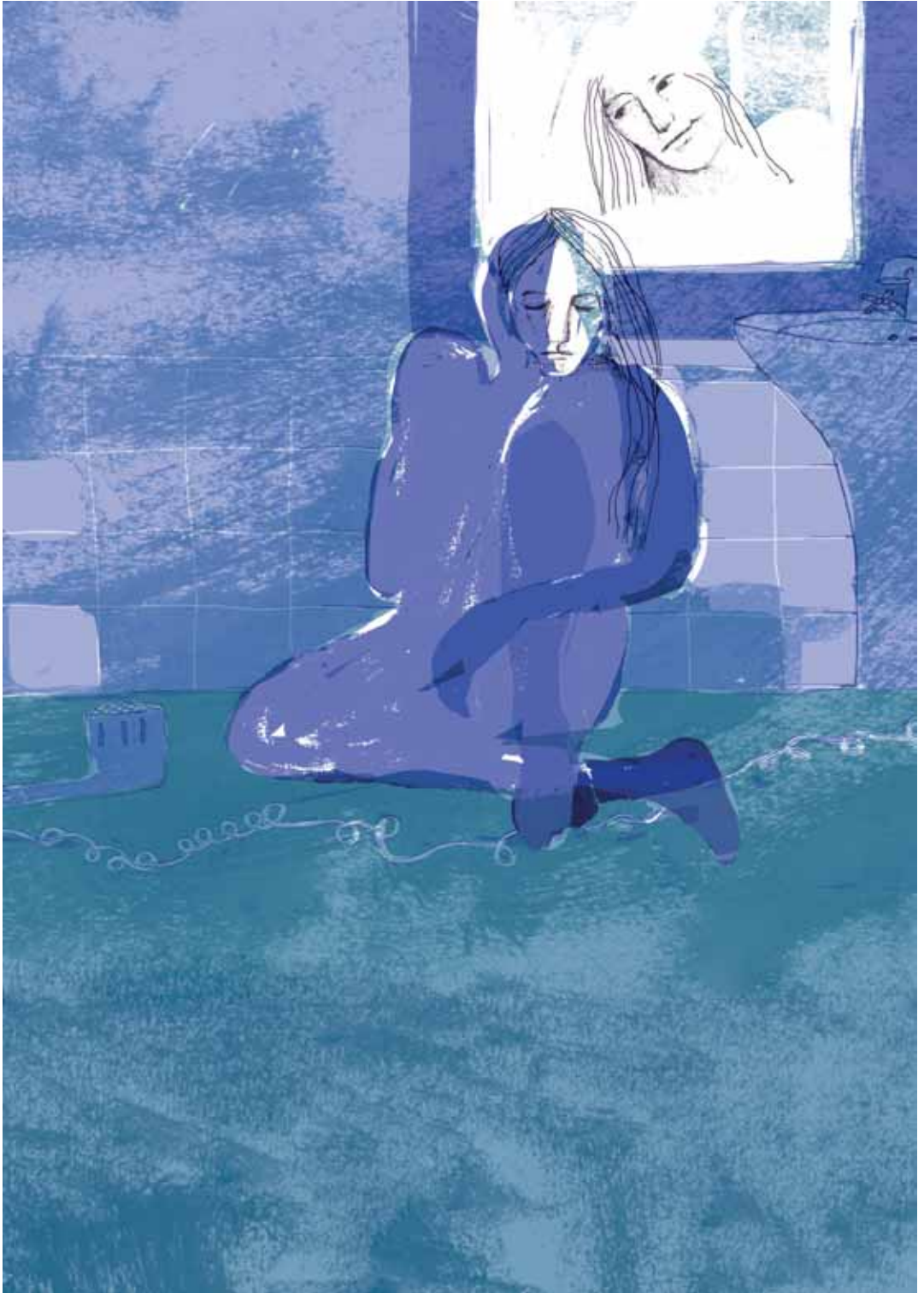
– Ona už nie, lebo ho zabudla, – povedala potichu stará mama, keď došli k domu. Na krytej verande, chránenej pred vetrom, si sadla na prútenú stoličku. Tu zvykla rozprávať. Lili si sadla na stolček k starkiným nohám. Chvíľu mlčali. Potom stará mama povedala:

– Veru, všetko okolo nás tancuje, len si to treba všimnúť. Všetko spieva, len sa na to treba naladiť. Na bzučanie včiel, na hrkútanie hrdličiek, na krdel' vrán, čo sa v letku otočí, keď ho unáša teplý vzdušný prúd. Na kruhy vo vode, na tiene, čo sa vznášajú pod stromami. Vietor fúka, prestane a znovu sa zdvihne, beží dokola po zemi, dážd' sa leje a potom sa voda odparí, zo semena sa stane strom, pre niekoho plynie čas pomaly, pre iného v rýchlejšom rytme, no všetci

sme spolu pod nebom, spolu počúvame cinkanie hviezd za letných nocí, slabučké zvuky snehových vločiek, ako sa v zime krútia a sadajú na zem. A točí sa aj obloha, planéty tancujú okolo slnka, všetci spolu tvoríme vesmírny tanečný kolobeh, tancujeme valčík svetla. Nikto nikdy nie je sám, každý človek, každý tvor na zemi sa točí s ostatnými v krehkej sklenej guli atmosféry. Tento veľký kolotoč je najkrajší kruhový tanec na svete.

– Tancujme! – zašepká Lili, no ani sa nepohne, len stisne starej mame ruku.

REBEKA PÓTH

ION ANDREI PUICAN

Chcela by som ťa spoznať

Dívam sa do tvojich očí a mám dojem, že som ťa nikdy nepoznala.

– Ale ja ťa poznám lepšie, než sa poznáš ty sama, Ana.

Premýšľam... kedy sme sa stretli prvý raz? Bola noc? Alebo to bolo na začiatku roka? Nie. Bolo teplo, veľmi teplo. Určite to bolo niekedy v lete.

– A bála si sa im povedať svoje meno.

Ana. Banana.

– Musíš uznať, že je to *funny*.

Teraz áno. Teraz sa už aj ja na tom smejem. Veľa som sa naplakala pre to ovocie. A vieš, čo je na tom najlepšie? Že mám rada banány, vždy som mala.

– To meno z teba robilo rozpoltenú bytosť, tak ako je rozpoltený banán v dezerte Banana Split. Ale čo je horšie – keď ťa porovnávajú s nejakým exotickým ovocím alebo keď ti hovoria, že ťa je veľa? Anina Slanina, Anina Tučina.

– Prestaň! Nechcem sa už vracat' k tomu obdobiu. Mráz mi behá po chrbte. Ešte teraz cítim na čele chlad záchodovej misy. Natrápila som sa, aby som všetko zo seba dostala. Aby vo mne neostal ani kúsoček jedla. Nič. Aby som zmizla. Schudla tak, aby som sa už nevidela. Aby ma už nikto nevidel.

– Stále sa nenávidíš?

Niekedy. Niekedy si na to spomeniem.

– Skôr si myslím, že zabúdaš na seba. Lenže nenávidieť sa začíname vtedy, keď zabúdame, kým sme.

Zbožňujem tanec. Hoci som vlastne nikdy netancovala rada – zdá sa mi, že vtedy sa na mňa všetci dívajú, striehnu na najmenšiu chybičku, ktorú urobím. Na najmenší krok, čo nie je v súlade s rytmom. A keď sa potknem, akoby som počula búрку nadšenia. Či už pri tanci alebo pri hocičom inom, život na to dáva veľa príležitostí. Tento tanec by nám mal pripadať celkom prirodzený, nie? Mali by sme ho mať vytetovaný do našej DNA, nie? Jedna špirála chromozómov na každý tanečný štýl.

– Každý má svoj rytmus. Veď aj ty si občas povieš: potkneme sa, spadneme, stratíme rytmus a vrátíme sa. Niekedy to ide ľahko, inokedy ťažšie. Všetci sa potkýname, či už sa vysmieваме druhým alebo nie, či už ovládame ekvilibristiku alebo sa nám zdá, že práve nám sa niečo také nikdy nestane.

Gratulujem k dobrej pamäti. A ako mi teraz pomáha? Vo chvíli, ako je táto, keď som na dne, keď do človeka hádzu kamene? Kto je bez viny, nech prvý hodí kameňom. Kto sa nikdy nepotkol, nech prvý zdvihne kameň! Ťažké slová, ktoré tnú do živého, pohyby, ktoré naznačujú hod, a pohľady plné zlovôle, toľko bezdôvodnej nenávisťi bez najmenšieho vysvetlenia – všetky tie kamene, čo ma zasypávajú jeden za druhým. Sú dni, keď sa cítim zničená. Sú rána, keď sa zobudím ako dnes. Jediná vec, ktorú sa mi v takých chvíľach žiada urobiť, je natiehnúť si na hlavu paplón z kameňov a znovu sa ponoriť do sna. Možno sa mi bude snívať o inom svete. Možno sa mi tam podarí ujsť. Možno sa mi bude snívať o mne inak a zobudím sa ako niekto iný.

– Počuj, ty čomu veríš?

Teraz? Ničomu. Vlastne nie. Životu, takému, aký je. Sebe, niekedy, takej, aká som. Pokúšali sa ma krmiť rituálmi a dogmami, aj Bohom a náboženstvom. Keď som bola malá, každú nedeľu v tú istú hodinu ma vodili na omšu. Kázali mi spovedať sa. Rozumieš? Ale aký hriech môže spáchať päťročné dieťa? Alebo šesťročné. Akého zla sa môžeš dopustiť, keď sa učíš písať prvé písmená? A... B... C... DE... Prepáčte mi, ujo farár, že som napísala tie písmená spolu. Mám vám pobožkať ruku? Iba tak mám šancu na záchranu?!

Nazlostila sa. Je to normálne. Ale ani oni to nevedeli. Nikto to nevedel. Potrebovali to pochopiť. A to bol najjednoduchší a najúčinnější spôsob, medzi dvoma údermi zvonov.

Ich vec! Dieťaťu sa to nerobí. Nevbijaš mu do hlavy hlúposti, ktorým v skutočnosti ani nerozumie. Môžeš mu rozprávať príbehy – každé dieťa rozumie dobre vyrozprávanému príbehu. Môžeš mu ukázať mágiu sveta, hocakej veci, ľudí. Dať mu slobodu, aby bolo takým, akým je. Dieťaťom. Pri troške šťastia sa mu možno podarí uchovať si kúsok z toho dieťaťa po celý život...

– Ana, ty už v nič neveríš?

Teraz? Podľa toho, aký je deň. Ak sa ma to opýtaš nečakane, tak verím v mágiu, ktorá nás presahuje, ktorá je mimo tela alebo zeme, či dopravy – verím v niečo, čo je nad nami, a je to krajšie než všetko, čo vidíme, čoho sa môžeme dotknúť, ovoňať. Verím v energiu, ktorá nás zjednocuje, tu na zemi aj nad oblakmi. Ale nechci odo mňa, aby som to označila za Boha, pravoslávneho alebo hociktorého iného Boha hociktorého iného náboženstva. Nechci odo mňa, aby som mu dala meno alebo podobu. Viem len, že existuje.

– Stačí. Je toho viac než dosť. A teraz... je čas.

Áno. Je to zvláštne, nie? Koľkí ľudia sa vlastne rozprávajú sami so sebou? A so svojimi strachmi? S obavami? S panikou? S tými rozochvenými myšlienkami, rozochvenou bytosťou, so všetkým, čo robíme – s úzkosťami. A koľko ľudí pomenovalo svoju vlastnú úzkosť? Ty to vieš, *Nana*?

Ana pustila z ruky zubnú kefku, ktorá tupo klepla o umývadlo. Ešte raz sa na seba uprene pozrela. Na každom zube sa poriadne vytancovala. Zatancovala si s každou myšlienkou. Zrkadlo pred ňou bolo zahmlené. Celá kúpeľňa sa ponorila do teplej a vlhkej hmly. Podobala sa na jej život. Hmla pubertiačky. Nevie si predstaviť, ako sa prederie cez tú hmlu. Ale rozplynie sa...

* Podľa najnovších psychologických štúdií je úzkosť jednou z najrozšírenejších porúch u mladých ľudí na celom svete.

NIKOLA ARONOVÁ

OANA GHEORGHITĂ

Chyť ma za ruku

Som Marius a mám štrnásť rokov. Už nie som dieťa, ale aj tak sa na mňa všetci dívajú s istou nedôverou, akoby som sedel na sude s pušným prachom, ktorý má každú chvíľu vybuchnúť. Akoby nado mnou visel Damoklov meč.

Aj naši rodičia boli adolescenti. Je to pravda, voľakedy, dávno, ale teraz, pannože, akoby mali na očiach klapky, na všetko zabudli alebo im vymyli mozgy.

Keď som sa včera vrátil zo školy, mama ma začala vypočúvať: *Čo robíš cez prestávku? Fajčíš? V akej si partii?* Moje šaty smrdeli cigaretovým dymom. Začala mi vymenúvať argumenty proti fajčeniu a robila všetko pre to, aby som sa priznal k niečomu, čo som neurobil. Povedal som jej, že jeden starší spolužiak chodí cez prestávku fajčiť na záchod. Rozprával som sa s ním a šaty mi automaticky napáchli dymom. Ale neverila mi. Ubezpečil som ju, že by som nikdy nefajčil, že ma to neláka, no zbytočne, v jej hlave som sa už previnil. Začala plakať a ja som zúrivo vyšiel zo svojej izby.

Viem, že rodičia mi chcú len dobre a urobili by pre mňa všetko, ale chcel by som, aby mi viac dôverovali a prestali mi kontrolovať život.

– *Chyť ma za ruku!* – ozval sa hlas spolužiačky, ktorá sedela zľava na stoličke a nesmelo sa naňho usmievala.

Som Elena a mám trinásť rokov. Veľmi často sa cítim sama a nepochopená. Som ustráchané dievča, ktoré má pocit, že je vo veľkých skupinách chlapcov a dievčat stratené. Veľakrát sa mi zdá, že som neviditeľná. Hoci by som sa k nim rada pridala a bola ako oni, verila si a nestrachoala sa, vždy ma niečo zastaví, akýsi múr, ktorý neviem zbúrať. Priesvitný múr medzi mnou a ostatnými. Niekedy cítim, že mi odpovedajú alebo ma zdravia iba z ľútosťi. Vnímam ich pohľady, ktoré zavše hovoria, že som čudná alebo iná než oni, lebo majú iný pohľad na svet.

Raz jedna spolužiačka prešla okolo mňa, vrhla na mňa arogantný úsmev, ale nepovedala ani slovo. Vzápätí som ju počula, ako sa mi za chrchtom v skupinke iných dievčat smeje, hovorí o mne a o mojej povahe. Smiali sa a ohovárali ma, že som taká tichá a hanblivá, neschopná zabávať sa ako ony.

Na druhej strane viem, že sa musím prijať taká, aká som, rada by som nadobudla sebavedomie, bola schopná bojovať za to, čo chcem, a nenechala sa pošliapávať.

– *Chyť ma za ruku!* – ozval sa zrazu chlapec, priateľsky sa na ňu pozrel a ubezpečil ju, že je všetko v poriadku.

Ja som Eduard a mám štrnásť rokov. Som chalan, o ktorom všetci hovoria, že je *cool* a každý chce byť v mojej partii. Považujú nás za školských rebelov a musím priznať, že sa mi to označenie spočiatku páčilo. Časom som však zisťoval, ako som sa zmenil. Porobil som veci, na ktoré veru nie som hrdý: iným spolužiakom som dal pocítiť, že sú nuly, menejcenní, a viem, že to nebolo správne. Chcel som vyniknúť, akurát nie tak, že by som robil správne veci. Na hodinách som nedával pozor a rušil som aj spolužiakov. Výsledkom boli zlé známky, zo správania som dostal dvojku a mojich rodičov si často volali do riaditeľne.

Všetko sa začalo uberať zlým smerom, a hoci som mal stále priateľov, odrazu som začal cítiť, že nie som na najlepšej ceste. Cítil som sa stratený, sám a previnilo.

Pokúsil som sa zmeniť a stať sa lepším.

– *Chyť ma za ruku!* – ozval sa vlúdny hlas po jeho boku.

Ja som Medeea a mám dvanásť rokov. Niektoré decká v škole sa na mňa dívajú, akoby som bola nejaký zvláštny živočíšny druh, nie človek. Lebo som Rómka. Obliekam sa normálne ako oni. Učím sa rovnakú látku a snažím sa to robiť čo najlepšie. Oni však nevidia to, v čom sme si podobní, ani neakceptujú isté rozdiely, ktoré sú prirodzené, vidia iba farbu pleti.

Hneď na začiatku ma onálepkovali. Sprvu nikto nechcel so mnou sedieť v lavici a všetci si udržiavali odo mňa odstup, akoby som mala lepru. Po niekoľkých dňoch sa jedno dievča, utiahnutejšie než iní, na mňa usmialo a opýtalo sa ma, či s ňou chcem sedieť v jednej lavici. Bola som veľmi šťastná a cítila som, že možno sa veci zmenia k lepšiemu. Teraz sú z nás najlepšie kamarátky.

Urobím všetko pre to, aby som zmenila mentalitu ľudí a prinútila ich dívať sa do duše človeka a nikoho nesúdiť podľa farby pleti. Dúfam, že aj oni budú rovnako otvorení.

– *Chyť ma za ruku!* – ozval sa opäť leitmotív hry. Ruky sa pekne držali, jedna druhú.

Ja som Aura a mám desať rokov. Spolužiačky sa mi smejú, lebo nemám pekné, značkové oblečenie, aké nosia ony. Keď mi to hovoria, tisnú sa mi slzy do očí a hanbím sa, že mám iba jednoduché šaty, niektoré sú aj vyblednuté od častého prania. Viem, že by som sa nemala hanbiť ani plakať. Sú iné deti, ktoré majú ešte menej ako ja. Ja mám milujúcu rodinu a tá je pre mňa všetkým. Často si hovorím, že sú také zlomyseľné preto, lebo im niečo chýba.

Rodičia mi povedali, že sa už nemám hnevať a že si nemám všímať ich reči, ale ide mi to ťažko. Ich slová doslova bolia. Budem vďačná za všetko, čo mám, a nebudem prežívať to, čo hovoria. Možno ich môj odlišný postoj zmení.

– *Chyť ma za ruku!* – ozval sa hlas pani Tamary, ženy, čo nezištne zorganizovala túto dielňu pre deti a dospelých, aby sa mohli do nej zapísať a každú sobotu sa na nej zúčastniť. Na dielni zvanej *Chyť ma za ruku! Poznaj, pochop a akceptuj!* mohli deti slobodne diskutovať, rozprávať sa medzi sebou o tom, čo zažili, čo cítia alebo aké majú túžby. Po diskusii, kde dostávali rady od pani Tamary, ale aj od ostatných spolužiakov, sa zúčastňovali na tvorivých aktivitách ako kreslenie, maľovanie, tanec, alebo na hodinách čítania. Hoci na začiatku nebolo pre ne ľahké rozprávať, postupne začali chápať, že komunikovaním a podporou blížneho môžu premôcť každý strach.

Chyť ma za ruku! bola zmena, čo robila v ich srdciach zázraky, tvorila harmonický kruh, ktorý ich uzdravoval!

IULIA CRISTINA TUDOSIE

LETTI KÁTAI

Hopsaj

– Nebojte sa, mamička, všetko je v poriadku. Dieťa je zdravé ako repa, no odporúčal by som vitamínový prípravok New Geese. Je na recept, vyberte si ho z lekárne, – prehodil cez plece doktor a opäť začal hypnotizovať monitor. Len čo vyšli na ulicu, Janka si nasadila slúchadlá. Kráčali s mamou vedľa seba, akoby ani nežili v jednom svete. Mama nepovedala nič, ani nepokrútila hlavou. Vedela, že tínedžerov treba nechať, nech si žijú v svojom paralelnom svete, kým môžu. Čoskoro sa aj toto obdobie skončí, potom príde život s veľkým Ž, ach jaj.

Janku zvyčajne iritovalo všetko, čo sa dialo v jej bezprostrednej blízkosti. Po škole sa radšej zavrela do izby a počúvala džez. Chladný modrý pocit sa vtedy zmenil, bol akýsi hnedší. Akoby bola v tej chvíli v blízkosti otca. Aj teraz bol v nejakej ďalekej krajine na turné s kapelou. Predstavovala si samu seba v imaginárnom svete. Raz okolo nej prenikavo trilkovali japonské cetie, inokedy duneli bizóny ďalekého severu ako basový klarinet.

– Môžeš na chvíľu, zlatko? – vyrušil ju náhle prenikavý mamin krik.

Janka sa s hundraním zošuchtala po schodoch do obývačky plnej obrazov. Tam zrazu zastala, akoby jej nohy vrástli do zeme.

– To akože vážne? Si robíš srandu! – vyhlásila neveriacky, keď zbadala akési čudo s hlavou ako králik.

– Len pokoj, patrí tete Lize, odcestovala na pár dní a poprosila ma, či by sme sa oňho postarali, – rapotala mama, akoby ju niekto pichol.

– PostaraLI?! Ty sa počúvaš, mama? Je to tvoja kolegyňa, nie moja! A vôbec, aký je to pes? – papuľovalo dievča.

– Bulteriér. Pozri, moja, musím bežať ku kaderníčke. Zoberieš ho na prechádzku? – poprosila mama s úsmevom, jednou nohou už na ulici.

– Ani za nič! Pff. Nech sa páči, oreo. To je naša večera, dobré, nie? – obrátila sa Janka na psa.

Prechádzali už ďalšou ulicou, keď z kultúrneho domu začuli ľudovú hudbu a výskanie.

– Ani nápad! – napomenula psa, ktorý ju rozhodným pohybom ťahal presne tým smerom. – Dokelu, nechala som si doma slúchadlá, fakt smola! – rozču-

ľovala sa ešte polohlasne, no havkáč jej vytrhol vôdzku z ruky a cez dvere na fotobunku vběhol do budovy. Zdesená Janka utekala za ním.

Vo veľkej sále ich privítal zatuchnutý vzduch, zápach potu, mládežnícky tanečný súbor práve trénoval karičku. Pes, akoby ho niekto uriekol pohanským zaklínadlom, vběhol rovno do stredu a začal vyskakovať. Tanečníci sa hneď začali zabávať. *Odkiaľ sa sem dostal? / Aký je zlatý! / Ten pes je taký škaredý, až je pekný! / Vôbec nie, totálne božský!* Vo vzduchu sa miešali vety a s Jankou akoby sa začal točiť svet. Akurát celkom inak ako s tanečníkmi. Presne naopak.

– Ahoj! Ako sa volá tvoj pes? – vyzvedalo červenovlasé dievča s pehami.

Janka si zrazu uvedomila, že sa mamy ani nespýtala, ako sa ten štvornohý tanečník volá.

– No, hm, Hopsaj, – zaševalila.

– Jasné. Ty ho trénuješ? Mňa volajú Boba. Chceš sa zapísať?

– Čo? Ja? Teraz neviem, lebo... Rodičia sa rozvádajú a...

– Detto. Aj u nás je to rovnaké. Bude lepšie, keď vypadneš z domu. Chalani si tu niekedy robia riadnu srandu, ale ináč sú všetci v pohode. Sme tu dosť zmiešaná partia, ak to tak môžem nazvať. Ale práve preto je nám fajn. Pozri, tvoj pes sa už pridala, nejdeš? Satmársky čardáš nie je rýchly, v pohode ho zvládneš. Ujo Márton vonku fajčí, ale poteší sa novým tanečníkom,“ oduševnene raportovala Boba.

Janka sa nepridala. Poďakovala sa a radšej ich sledovala len z diaľky. Sadla si na stolček, pes si o chvíľu ľahol k jej nohám. Bolo to všetko také dokonalé, že pocit, ktorý sa jej zmocnil, nedokázala k ničomu prirovnať. Nebol ani modrý, ani hnedý. Bolo v ňom všetko. A hoci si to ťažko priznávala, bol dobrý. Už len pozeráť sa na nich bolo príjemné, nieto ešte ocitnúť sa priamo vo víre tanca. No kým sa tanečná hodina skončila, Janka bez slova zmizla.

S mamou mlčky večerali. Žiarovka zase začala blikať, našťastie to trvalo iba minútu. Keď dojedli čokoládovú zmrzlinu, ktorá mala byť odškodnením za rýchlu večeru, Janka s pohľadom upretým na stôl zrazu vyhrkla:

– Môžem sa zapísať na ľudový tanec?

– Janka Solymosi? Asi zle počujem?

– Ale no tak!

– Myslela som si, že nič iné okrem džezu pre teba neexistuje. Kde sa nabral ľudový tanec? Ale prečo sa ja vlastne pýtam, veď to je bohovské!“ oduševňovala sa mama a Janke sa zazdalo, že jej po líci stiekla aj slza. Považovala to za príliš sentimentálne, no nepovedala nič, radšej sa spýtala:

– Myslíš, že si môžeme Hopsaja nechať?

– Hopsaja?

– Toho psa. Nepovedala si, ako sa volá, preto som mu dala dočasné meno.

– Dobré meno. Spýtam sa Írisz.

– Írisz? Nevrela si, že patrí tete Lize? – prekvapila sa Janka.